
Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2010:2

Ekumenisk omorientering

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2010:16 av Dan Sarkar som föreslår att Kyrkostyrelsen utreder hur Svenska kyrkan ska kunna återta sin sammanhållande roll i de ekumeniska kontakterna. Utskotten menar att Svenska kyrkan har och kommer att ha en betydelsefull roll i det ekumeniska arbetet, nationellt såväl som internationellt och föreslår därför avslag på motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:16.

Motionens förslag

Motion 2010:16 av Dan Sarkar, Ekumenisk omorientering

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan ska kunna återta den sammanhållande rollen i de ekumeniska kontakterna.

Bakgrund

Svenska kyrkans roll i ekumeniken

Upprinnelsen till den moderna ekumeniska rörelsen var bl.a. erfarenheter under 1800-talet på missionsfältet: oenigheten och konkurrensen mellan olika samfund undergrävde evangeliets trovärdighet. Världsmissionskonferensen i Edinburgh 1910 brukar ses som startpunkten för en medveten strävan mot större enhet bland kristna. Svenska kyrkan framträdde som aktiv kraft inom den framväxande ekumeniken år 1925 då ärkebiskop Nathan Söderblom sammankallade den första Life and Work-konferensen i Stockholm.

Detta ledde till den ena riktningen inom den tidiga ekumeniska rörelsen. Representanter från Svenska kyrkan deltog också i utvecklingen av den andra riktningen, Faith and Order, och så småningom i bildandet av Kyrkornas världsråd (KV) år 1948. Sedan dess har representanter från Svenska kyrkan varit aktiva och ibland spelat en viktig roll i olika organ, kommissioner och samlingar inom KV – bland annat anordnades Faith and Order konferensen i Lund 1952 och KV:s generalförsamling i Uppsala 1968. Svenska kyrkan spelade en viktig roll i bildandet av Lutherska världsförbundet (LVF), år 1947 i Lund, och som den största medlemskyrkan har Svensk kyrkan haft en viktig roll alltsedan dess. Likaledes har Svenska kyrkan varit med i Konferens för europeiska kyrkor (KEK) sedan dess bildande år 1959. Svenska kyrkan var dessutom även en av de drivande i framväxten av Borgå-gemenskapen.

I Sverige har Svenska kyrkan som majoritetskyrka varit en ledande aktör på den ekumeniska scenen, bland annat inom Sveriges Kristna Råd, SKR. Svenska teologer har deltagit i viktiga bilaterala och multilaterala teologiska dialoger både internationellt och nationellt. Allt detta sammantaget innebär att man kan säga att Svenska kyrkan har haft en viktig roll på flera olika sätt i ekumeniken. Ibland har Svenska kyrkan till och med varit en ledande kraft. I KV-sammanhang är Svenska kyrkan en liten medlemskyrka, även om den tagit ett ekonomiskt ansvar som inte riktigt står i proportion till dess storlek. I LVF är Svenska kyrkan den största kyrkan men det finns även ett antal andra betydande kyrkor som spelat stor roll.

Ekumeniska konsekvenser av olika beslut i Svenska kyrkan

Vissa beslut har skapat diskussion och väckt kritik, exempelvis i LVF eller i bilaterala relationer och då från vissa Borgå-kyrkor eller partnerkyrkor i syd. Ingen kyrka har dock brutit med Svenska kyrkan p.g.a. synen på vigningstjänsten. När det gäller frågan om homosexuella har endast den Rysk ortodoxa kyrkan officiellt tagit avstånd från Svenska kyrkan i samband med införandet av välsignelse av partnerskap. Kontakten finns dock kvar med den Rysk ortodoxa kyrkan/församlingen i Sverige och även inom Samarbetsrådet för Kristna kyrkor i Barentsregionen (SKKB). Två kyrkor, Mekane Yesus kyrkan i Etiopien och Lutherska kyrkan i Tanzania, har uttryckt att den nya äktenskapssynen kommer att påverka relationerna, men ännu har inte några direkta och konkreta åtgärder vidtagits. Med andra kyrkor som arbetar med samma frågor, eller gått liknande väg, fast ibland utifrån andra förutsättningar, har både beslutet i frågan om vigningstjänsten och om homosexuella skapat större samhörighet.

Generellt sett fortsätter Svenska kyrkan att agera i olika ekumeniska sammanhang på samma sätt som man tidigare gjort, och trots kritik, spänningar och meningsskiljaktigheter har detta inte hindrat samarbetet med andra kyrkor i dessa kontexter. Andra kyrkor har också fattat beslut eller hävdade tolkningar (t.ex. att Romerska katolska kyrkan inte erkänner vissa samfund som kyrkor i full bemärkelse) som har skapat problem eller haft ekumeniska komplikationer både för Svenska kyrkan och för andra kyrkor, utan att ekumeniska relationer har havererat. Ekumenik handlar också om att kunna handskas med olikheter och divergerande tolkningar på vägen mot en större gemenskap.

Så har Svenska kyrkans plats i och möjlighet att bidra till ekumeniken förändrats när förutsättningarna växlar, precis som fallet är med andra kyrkors ekumeniska roll.

Utskottets överväganden

Svenska kyrkan kan behålla en viktig roll i ekumeniken

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:16.

Svenska kyrkan har haft betydelse och spelat en viktig roll i framväxandet av den ekumeniska rörelsen och även varit drivande genom exempelvis Nathan Söderbloms insatser i samlingen kring enhet efter första världskriget, ett arbete som fortgick under 1920- och 1930-talen. På 1940-talet, i skuggan av andra världskriget, var Svenska kyrkan med vid bildandet av de stora ekumeniska internationella organisationerna. Svenska kyrkan var även med från början i det ekumeniska arbetet på nationell nivå, i Svenska Ekumeniska Nämnden som verkade från 1932 och fram till 1992 när den övergick till att bli Sveriges Kristna Råd. I bakgrundstexten visas att Svenska kyrkan varit medveten om sitt ansvar för de ekumeniska relationerna, både internationellt och nationellt. Svenska kyrkans

medvetenhet om och ansvar för de ekumeniska relationerna har varit viktigt för den ekumeniska utvecklingen och Svenska kyrkan kommer fortsätta att arbeta ekumeniskt bilateralt och multilateralt. Ekumenikutskottet är medvetet om att det i det ekumeniska samtalet förekommer ämnen som är omdiskuterade.

Kyrkostyrelsen skriver i Årsredovisningen för 2009:

Runt om i världen arbetar även andra kyrkor med frågan om hur homosexuell samlevnad ska uppfattas och vilken roll homosexuella ska ha i kyrkan. Uppfattningarna går isär, och inom en del kyrkor har frågan skapat konflikt. Att kyrkorna kommer fram till olika beslut har fått till följd att en del spänningar uppstått också i det ekumeniska arbetet. För det mesta respekteras dock att varje kyrka måste få komma fram till sina egna beslut i denna fråga.

Även ärkebiskopen berörde detta i sitt invigningstal vid Kyrkomötets öppnande:

Vår systerkyrka i Etiopien, Mekane Yesuskyrkan, och Evangelical Lutheran Church of Tanzania har båda uttryckt sitt missnöje över vår och andra kyrkors beslut om homosexuellas rättigheter och vilka samlevnadsformer de ska ha rätt till. Det är inte överraskande. Många av ledarna inom dessa kyrkor stryker dock under att det är viktigt att vi fortsätter att samspela, även om vi tänker olika. Upphör samspelet isoleras både de och vi. Vid Lutherska Världsförbundets generalförsamling i somras var det självklart att upprätthålla de regler från 2007 som understryker hur viktigt det är att kyrkorna arbetar med frågor om familj, äktenskap och sexualitet och att man håller varandra informerade om beslut som tas men att man inte binder varandra. På liknande sätt har samtalen gått i Borgå-gemenskapen. Vi är sannerligen inte ekumeniskt isolerade!

Utskottet delar dessa uppfattningar.

Grunden för ekumenik är övertygelsen om den egna teologin och respekten för den andres. Det finns teologiska och kulturella skillnader mellan olika kyrkor och traditioner men respekten för varandra och gemenskapen är viktigare än enskilda beslut som utifrån den egna teologiska övertygelsen uppfattas som felaktig av andra. Svenska kyrkans beslut i vigningsfrågan 1958 har fått efterföljare och människor i olika kyrkor finner beslutet från 2009 i äktenskapsfrågan som mycket hoppfullt.

Ingen kyrka har brutit med Svenska kyrkan på grund av de beslut som togs vid Kyrkomötet 2009 om äktenskap mellan personer av samma kön.

Utskottet uppfattar att även omdiskuterade beslut kan fattas utan att detta ändrar möjligheten för Svenska kyrkan att spela en aktiv roll i den ekumeniska rörelsen.

Uppsala den 30 september 2010

På Ekumenikutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Cajsa Sandgren, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Agneta Brendt, Bengt Åke Gustafsson, Evy Annér, Lina Larhult, Hakon Långström, Marija Kogler Johnsson, Inga Alm, Erik Arthur Egervärn, Eva-Maria Munck, Katarina Wedin, Aleksander Radler, Anders Novak, Tomas Jansson, Terence Hongslo.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Göran Karlsson, Solveig Lundström, Ronald Jacobsson, Kristina Lejdström, Per-Olof Flodström, Gunilla Eldebro, Jenny Delén, Kristina Backe, Ulla Rickardsson, Sofia Rosenqvist, Olof Hasslow, Margit Borgström, Agneta Hyllstam, Kjell Petersson, Jan-Anders Ekelund.

Biskop Hans-Erik Nordin har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Vi bejakar intentionen i motionen. Vi anser att utskottet är för överslätande i sin beskrivning av andra kyrkors reaktion på beslutet om enkönade äktenskap vid Kyrkomötet 2009. Beslutet har kraftigt försämrat de ekumeniska relationerna och vidgat avståndet mellan Svenska kyrkan och många andra kyrkor både inom den lutherska kyrkofamiljen och i en vidare gemenskap.

Vår största grannkyrka, den rysk-ortodoxa kyrkan har officiellt klippt banden med Svenska kyrkan.

Den Evangeliska Lutherska kyrkan i Tanzania (ELCT), som vår kyrka har starka historiska band med, har gjort ett skarpt uttalande under året. Det står bl.a.: "Som medlem i Lutherska världsförbundet svarar vi i ELCT att vår kyrka inte är beredd att ingå i utbyten som omfattar personer som lever i enkönade äktenskap eller som understödjer sådana äktenskap och deras legalisering. För att vara ännu tydligare: sådana personer är inte välkomna att arbeta inom Tanzanias evangelisk-lutherska kyrka. Likaså avvisar vi varje form av övertalning, genom deras pengar och understöd."

En annan stor luthersk kyrka som stått oss mycket nära under mer än 100 år är Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien. Denna kyrkas kyrkomöte har beslutat att avbryta förbindelserna med Svenska kyrkan. Svenska kyrkan skall få ett år på sig att ändra sitt äktenskapsbeslut. Mekane Yesus-kyrkan har än så länge inte verkställt beslutet. Se vidare: www.eecmy.org/?page=!news&article=51

Mekane Yesus kyrkans vice president Dereje Jemberu sade följande på EFS årskonferens den 13 maj 2010 i Kalmar "Vi vill inte dela predikostol med dem som har en teologi, som godtar enkönade äktenskap".

Skarpa reaktioner har bl.a. också kommit ifrån våra systerkyrkor i Litauen, England, Kenya, Finland och Estland. För mer information gå in på <http://kyrkligsamling.se/dodoma.pdf>

Vi är allvarligt oroade över den splittring av Kristi kropp som uppstått genom vår kyrkas vägval.

Uppsala 2010-09-30

Jan-Anders Ekelund, Kjell Petersson och Margit Borgström